Ingers tankar

Målning av Emil Österman (1915). Nobelstiftelsen.

Dagens profil:

Alfred Nobel

Medaljbilden: Shutterstock.

Nobel idag och Sverige figurerar på globala medier. Tänk vad Alfred Nobel har gjort för att ge vårt land ett gott renommé.

Denne man som uppfann dynamiten och tog patent på 355 uppfinningar. Det har gått en sevärd dramadokumentär på SVT om Alfred Nobel och hans familjs verksamhet kallad **Alfred Nobel – kärlek och dynamit**.

Även en dokumentärserie Världens historia: Bröderna Nobel har visats på TV

Alfred föddes 1833 och var son till Immanuel Nobel som också var uppfinnare och alltid i färd med att pröva nya idéer. I familjen fanns med Alfred sex barn. Fadern grundade Sveriges första gummifabrik.

Tyvärr gjorde han en del dåliga affärer så han beslöt att flytta till Ryssland och Sankt Petersburg med sina söner Alfred och Emil. Alfred lärde sig ryska fort och skulle sedermera behärska fem språk flytande.

Som mycket ung skickades han ut på en två år lång studieresa. Han träffade både den berömde uppfinnaren John Ericsson i USA och i Frankrike den kände kemisten professor Pelouze.

Det var hos honom som Alfred för första gången kom i kontakt med det explosiva ämnet nitroglycerin. Ett ämne som är känsligt för kraftiga slag och kan självantända om det blir för varmt, men är svårt att antända med stubin.

Alfred lyckades få kontroll över nitroglycerinets svaghet genom att uppfinna en tändhatt som han tog patent på 1864. Tillsammans med sin bror Emil experimenterade Alfred med olika blandningar av krut och nitroglycerin som kunde användas till minor och sprängningar.

1864 bildade Alfred tillsammans med sin far företaget Nitroglycerin AB. Då hade de även köpt en fastighet i Vinterviken i Stockholm för det nya företaget.

1868 inträffade en stor explosion på fabriken i Vinterviken. Laboratoriebyggnaden förstördes helt och hållet och fjorton människor omkom. En ny olycka skedde 1874 då åtta personer omkom.

fortsättning ↘

Formgivning: hovberg.se

Ingers tankar

Alfred arbetade på med att få nitroglycerinet mer stabilt utan att minska dess sprängkraft. På en fabrik i Hamburg lyckades han med hjälp av kiselgur, förstenade alger från floden Elbes stränder, att få till en formbar deg som var stabil men ändå med sprängkraft. Dynamiten var född och patenterades 1867.

Nobel utvecklade sin uppfinning och blandade nitroglycerinet med en liten del bomullskrut som framställs genom att bomull doppas i salpetersyra och svavelsyra. Då får man ett ämne som brinner lätt och exploderar vid kraftiga slag. Det nya ämnet, spränggelatin, var Nobels tredje stora uppfinning som patenterades.

Alfred Nobel hade hela sitt liv en svag hälsa men var ändå fylld av energi. 1894 var han involverad på olika sätt i 93 företag runt om i Europa. Han gick bort i San Remo 1896 och ägde då en förmögenhet på 33 miljoner kronor.

I hans testamente framgick att 31 miljoner skulle användas till en speciell fond som varje år skulle dela ut priser inom kemi, fysik, fysiologi eller medicin, litteratur och fredsarbete.

Alfred Nobel var aldrig gift. Han blev bekant med Bertha von Suttner, född i en böhmisk adelssläkt och fredsaktivist och författare. Bertha arbetade några år som sekreterare åt Alfred.

Det sägs att hon var Alfreds stora kärlek och att det var hon som inspirerade honom till att instifta Nobels fredspris. Ett pris som hon själv tilldelades 1905.

Det blev en hel del kontroverser när Nobels testamente blev känt. Bland annat lär Sveriges dåvarande kung ha tyckt att priset skulle stanna inom Sverige.

Vilken tur att det blev som Alfred tänkt. Ingenting har gjort så bra reklam för Sverige som Nobelpriset.

Bild staty: © Nobel Prize Outreach. Photo: A. Mahmoud.

Bild: © Nobel Prize Outreach. Foto: Nanaka Adachi.

Inger Klintberg Danielsson 25-12-10

Formgivning: hovberg.se